

Managementletter 2022

GR GGD Flevoland

10 februari 2023

VERSTEGEN

accountants en adviseurs

Solide en waardevol

Aan de directie van de
Gemeenschappelijke Regeling GGD Flevoland
Noorderwagenstraat 2
8223 AM LELYSTAD

info@verstegenaccountants.nl
www.verstegenaccountants.nl

Dordrecht, 10 februari 2023

Ref.: 82/ED/MG

Betreft: Managementletter 2022

Geachte directie,

Ter voorbereiding op de controle van de jaarrekening 2022 van de Gemeenschappelijke Regeling GGD Flevoland (hierna: GGD Flevoland) hebben wij een tussentijdse controle uitgevoerd. Deze tussentijdse controle richt zich hoofdzakelijk op het inventariseren en analyseren van risico's van afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening. Deze risicoanalyse vormt de basis voor de controlewerkzaamheden die wij in het voorjaar 2023 zullen uitvoeren op de jaarrekening 2022.

In deze managementletter rapporteren wij de bevindingen van onze werkzaamheden, voornamelijk op het gebied van uw administratieve organisatie en interne beheersing, deels ook in de context van actuele ontwikkelingen. De belangrijkste risico's en aandachtspunten zijn samengevat in hoofdstuk 1 van de managementletter. In deze samenvatting zijn ook de verwijzingen opgenomen naar de paragrafen waarin de betreffende bevindingen en aanbevelingen verder zijn uitgewerkt. In hoofdstuk 4, 5 en 6 komen respectievelijk nog enkele andere bevindingen en aandachtspunten aan de orde. In hoofdstuk 8 sluiten wij onze managementletter af.

Deze managementletter is uitsluitend bedoeld om u te informeren over onze controlebevindingen en aanbevelingen. Wij hebben onze bevindingen op 20 januari 2023 aan u voorgelegd en hebben deze vervolgens op 3 februari 2023 afgestemd met uw organisatie. Onze managementletter lichten wij graag nader aan u toe. Daarnaast geven wij in overweging om deze managementletter ook te delen en/of te bespreken met het algemeen bestuur. Als dat gewenst is lichten wij onze bevindingen graag nader toe aan het bestuur.

Externe toezichthoudende instanties kunnen u vragen om een afschrift van onze rapportages. Wij benadrukken dat wij niet aansprakelijk zijn voor eventuele gevolgen van externe verspreiding.

Uiteraard zijn wij graag bereid tot een nadere toelichting en afstemming over onze aanbevelingen.

Hoogachtend,

W.P. (Wayne) de Vries RA

INHOUDSOPGAVE

1. GGD Flevoland in beeld	5
2. Algemeen.....	9
2.1. Inleiding.....	9
3. Ontwikkelingen in de sector	10
3.1. Impact uitbraak coronavirus	10
3.2. Inzet GGD ten behoeve van Oekraïense vluchtelingen en asielzoekers.....	11
3.3. Rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2023.....	12
4. Financieel beheer en risicomanagement	14
4.1. Resultaatsontwikkeling en financieel toezicht.....	14
4.2. Begroting en meerjarenraming.....	15
4.3. Risicomanagement.....	16
4.4. Frauderisicoanalyse.....	16
5. Administratieve processen	17
5.1. Verbijzonderde interne controle	17
5.2. Procesbeschrijvingen	19
5.3. Normen- en toetsingskader	19
5.4. Aanbestedingen	20
5.5. Inkopen (inclusief betalingsverkeer).....	21
5.6. Opbrengsten	22
5.7. Fiscaliteiten	23
6. ICT-management en informatiebeveiliging.....	23
6.1. Algemeen	23
6.2. Inzicht in het ICT-landschap en beheersingsmaatregelen	24
7. Vooruitblik externe verantwoording 2022.....	24
8. Slot.....	25

1. GGD Flevoland in beeld

In onderstaand schema geven wij – vanuit onze controleopdracht en natuurlijke adviesfunctie – een overzicht van onze tussentijdse evaluatie van de belangrijkste interne beheersingsmaatregelen. De genoemde onderwerpen komen in de managementletter nader aan de orde.

	Geen noemenswaardige bevindingen		Tekortkomingen en/of aandachtspunten met een verhoogd risico/verhoogde impact
	Geen tekortkomingen, wel relevante bevindingen en/of aandachtspunten		Tekortkomingen en/of aandachtspunten met een hoog risico/grote impact
	Tekortkomingen en/of aandachtspunten met een beperkt risico/beperkte impact		

Onderwerp	Bevindingen en signalering 2022	§	2022	2021
FINANCIEEL BEHEER, RISICOMANAGEMENT				
Resultaatontwikkeling en financieel toezicht	De bestuursrapportages omvatten een financiële en een beleidsmatige rapportage, voorzien van tekstuele toelichting. Hierin worden per ambitie en per doel de beoogde effecten en de voorgenomen acties/plannen benoemd. De financiële resultaten over 2022 vertonen een negatief beeld. Tegenover een begroot resultaat van € 200.000 positief na reservemutaties ligt de meest actuele resultaatprognose voor 2022 op € 36.000 negatief. De belangrijkste oorzaken voor deze mutaties in de begrote uitkomsten zien toe op hogere lasten forensische geneeskunde en ICT inhuur die deels gecompenseerd worden door incidentele meevallers.	4.1		
Begroting	Vanwege de gevolgen van COVID-19 biedt de begroting minder houvast als sturingsinformatie. Dit ligt buiten de invloedssfeer van uw organisatie. Inzicht wordt gegeven in toekomstige baten en lasten en financiële uitdagingen over het restant van 2022 en 2023. In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met een constant prijsniveau. Dit uitgangspunt is vanwege de (onzekere) verwachtingen over prijs- en inflatie-indexen mogelijk beperkt houdbaar.	4.2	 	

Onderwerp	Bevindingen en signalering 2022	§	2022	2021
Risicobeheersings- en controlesysteem (inclusief fraudebeheersing)	Het evalueren van risico's en beheersingsmaatregelen heeft voldoende de aandacht in de planning- en control cyclus. Dit is ook voldoende zichtbaar en aantoonbaar in de rapportages hierover. Door middel van een frauderisicoanalyse heeft GGD Flevoland de beheersing van de belangrijkste frauderisico's in beeld. Voor de komende periode is actualisatie en verdere doorontwikkeling van deze analyse nodig, evenals een nadrukkelijker verankering van de fraudepreventie in de (verbijzonderde) interne controle.	4.3 4.4	 	
Risicomanagement en prioriteit voor (financiële) beheersing uitbraak COVID-19	GGD Flevoland is in meerdere opzichten fors geraakt door de uitbraak van het coronavirus. Door uw organisatie wordt geprioriteerd en geacteerd op de gevolgen die dit virus met zich meebrengt.	3.1		
Rechtmatigheidsverantwoording en prioriteit voor (financiële) beheersing	Door uw organisatie wordt actief geacteerd op de komst van de rechtmatigheidsverantwoording die met ingang van 2023 van toepassing is. De organisatie heeft nog diverse actiepunten staan om volledig klaar te zijn voor de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Wij trekken hierin samen met u op.	3.3		

Onderwerp	Bevindingen en signalering 2022	§	2022	2021
Opvangcrisis Oekraïne/ Regeling ontheemden Oekraïne	De Rijksoverheid heeft alle veiligheidsregio's in Nederland opdracht gegeven om gemeentelijke opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen te realiseren. Medio 2022 hebben de veiligheidsregio's aanvullend het verzoek van de Rijksoverheid ontvangen om asielzoekers tijdelijk op te vangen in crisismoodopvanglocaties vanwege de capaciteitsuitdagingen van Ter Apel. Afgesproken is dat gemeenten, GGD'en en Veiligheidsregio's gecompenseerd worden voor de gemaakte kosten. Omdat dit nieuwe wet- en regelgeving, kaders, afspraken en richtlijnen zijn, is dit een aandachtspunt. Uw organisatie acteert overigens actief op registratie, interne controle en (financiële) verantwoording volgens de (voorlopige) instructies van het Rijk.	3.2		N.v.t.
ADMINISTRATIEVE PROCESSEN				
Verbijzonderde interne controle	GGD Flevoland verricht interne controlewerkzaamheden voor de belangrijkste processen. Wij zien ontwikkelpunten om te komen tot een gestructureerde en geformaliseerde verbijzonderde interne controle.	5.1		
Aanbestedingen	GGD Flevoland verricht een tussentijdse spendanalyse en er is een inkoopkalender opgesteld. Wij zien dat GGD Flevoland zich verder heeft geprofessionaliseerd ten aanzien van de naleving van de EU-aanbestedingsregels en het tijdig inwinnen van expertise om uitsluitel te geven over complexe vraagstukken.	5.4		
Inkopen (incl. betalingsverkeer)	De werkzaamheden op de uitgevoerde VIC zijn nog niet volledig afgerond. Het proces van vaststellen van de prestatielevering ten aanzien van externe inhuur voor COVID-19 kent aandachtspunten waardoor afronding nog niet mogelijk is gebleken.	5.5		

Onderwerp	Bevindingen en signalering 2022	§	2022	2021
Opbrengsten	De beheersingsmaatregelen zijn in grote lijnen op orde. Wij adviseren om de voor de GGD Flevoland relevante opbrengstenprocessen te betrekken in de uitvoering van de verbijzonderde interne controle.	5.6		
Personeels- en salarisadministratie	De beheersingsmaatregelen zijn in grote lijnen op orde.	N.v.t		
Memorialen	De beheersingsmaatregelen zijn in grote lijnen op orde.	N.v.t		
IT-BEHEERSING				
Inzichtelijkheid ICT-landschap, risico's en beheersmaatregelen	Het is van belang om actief te monitoren of GGD Flevoland voldoet aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) vereisten. Wij hebben ten aanzien van de IT-infrastructuur op onderdelen nog geen voldoende en geschikte controle-informatie verkregen om vast te stellen of de (belangrijkste) IT risico's afgedekt worden.	6.2		
Strategische IT-beheersingsmaatregelen				
Operationele IT-beheersingsmaatregelen				

2. Algemeen

2.1. Inleiding

Wij hebben conform uw opdracht, als onderdeel van de controle van de jaarrekening 2022, de interim-controle voor GGD Flevoland uitgevoerd. Deze controle is primair gericht op de analyse en evaluatie van de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle. Deze controle heeft als doelstelling om de aandachtspunten voor de jaarrekening 2022 te signaleren en onder uw aandacht te brengen. In onze managementletter zijn onze bevindingen en aanbevelingen ter zake opgenomen.

Volledigheidshalve merken wij op dat onze analyse en evaluatie is uitgevoerd in het kader van de door u verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening.

De bij deze interim-controle door ons uitgevoerde werkzaamheden betreffen hoofdzakelijk:

1. het kennis nemen van de algemene in- en externe ontwikkelingen en de managementinformatie als basis voor onze risicoanalyse (hoofdstuk 3);
2. het controleren van (eventuele wijzigingen in) de opzet en implementatie van de relevante interne beheersingsmaatregelen rond:
 - bestuur en toezicht, waaronder frauderisicobeheersing (hoofdstuk 4);
 - de administratieve processen, inclusief het uitvoeren van detail-controles (hoofdstuk 5);
3. het evalueren van de stand van zaken rond enkele specifieke aandachtsgebieden (hoofdstuk 5);
4. ICT (hoofdstuk 6).

In deze managementletter maken wij onderscheid in adviespunten ter verbetering van de interne beheersing en actiepunten voor de jaarrekening. Van de actiepunten is het noodzakelijk dat deze voor aanvang van de jaarrekeningcontrole 2022 zijn opgevolgd door GGD Flevoland.

Wij merken op dat de bevindingen in deze managementletter nog steeds in perspectief gezien moeten worden. De impact van het coronavirus op GGD Flevoland is ook in 2022 nog groot, inclusief de impact hiervan op uw administratieve organisatie en de interne beheersing. In 2022 is daar ook de vluchtelingencrisis bij gekomen, waar de GGD, samen met de gemeenten en de veiligheidsregio, bijdraagt aan een humane opvang in Nederland.

Hierdoor betreft het beschikbaar stellen van voldoende capaciteit, tijd en aandacht ter voorbereiding van de jaarrekeningcontrole 2022 voor de GGD een aanvullende en forse uitdaging.

De interim-controle van GGD Flevoland is door Verstegen zowel bij u in Lelystad als op afstand uitgevoerd. De samenwerking is goed en prettig verlopen, evenals het controleproces in de interactie tussen GGD Flevoland en Verstegen. Wij verwachten een prettig en voorspoedig verloop van de controle van de jaarrekening 2022, binnen de deadlines van uw bestuurlijke planning.

3. Ontwikkelingen in de sector

3.1. Impact uitbraak coronavirus

De uitbraak van het coronavirus in 2020 kende in 2021 en nu ook in 2022 een stevige wissel op GGD Flevoland. De bestrijding van het coronavirus legt gedurende 2022 nog steeds een enorme druk op de organisatie en vraagt nog steeds een enorme inzet en capaciteit van GGD Flevoland.

Met weer nieuwe taken van de GGD in 2022 (zie 3.2), vergeten we bijna dat naast de “bestaande” aanvullende taken van de GGD in het kader van de coronacrisis, de dagelijkse reguliere dienstverlening van de GGD in volle omvang ‘gewoon’ doorgaat. Eind 2021 en vanaf september 2022 is het takenpakket van GGD Flevoland uitgebreid met het zetten van de boosterprik. Dit betroffen landelijk enorme operaties. In nauwe samenwerking met de ketenpartijen ging de aanvoer en toestroom van de vaccinatiemiddelen, het inplannen van afspraken en het afnemen van testen en het uitvoeren van het bron- en contactonderzoek onverminderd door. De GGD's hebben de opdracht gekregen om te blijven zorgen voor capaciteit voor het afnemen van testen en voor het bron- en contactonderzoek. Nog steeds moet GGD Flevoland de beschikbare capaciteit op peil houden om voorbereid te zijn mocht een nieuwe golf onverhoopt uitbreken. De coronacrisis vraagt nog veel aandacht van GGD Flevoland en leidt ook in 2022 tot een grote impact op de financiën.

De extra taken die de GGD's voor het bestrijden van het coronavirus uitvoeren kosten geld, daarnaast is er ook sprake van gederfde en wegvallende inkomsten. GGD Flevoland verwacht dat de inkomsten over 2022 grotendeels weer op pijl zullen zijn tot het niveau voor de coronacrisis. Het realiseren hiervan is dit jaar extra van belang ten opzichte van de voorgaande jaren. Voor 2022 zal er geen sprake meer zijn van compensatie van inkomstenderving door het Rijk.

GGD Flevoland verwacht ook dit jaar een substantieel bedrag kwijt te zijn aan de aanpak van de coronacrisis. Het Rijk compenseert de GGD's voor de extra coronagerelateerde kosten. In de 'Bestuursrapportage' over de periode 1 januari tot en met 31 augustus 2022 heeft u gerapporteerd dat de extra kosten 2022 geprognoseerd € 23 miljoen zullen zijn. Naar verwachting zal de compensatie volledig dekkend zijn.

De afrekening over boekjaar 2021 is definitief vastgesteld door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport conform de door GGD Flevoland ingediende declaratie.

Hoewel GGD Flevoland de interne beheersing voldoende op orde heeft, vragen wij u, gelet op het voorgaande, blijvend aandacht om:

- 🌀 de omzettering en extra kosten door de uitbraak van het coronavirus nauwkeurig te blijven registreren en te monitoren. Dit geldt voor directe gevolgcosten en met name voor de indirecte gevolgcosten als gevolg van het coronavirus;
- 🌀 scenario's uit te werken van de te verwachten financiële resultaten over 2022 en daarna;
- 🌀 op basis van vorenstaande scenarioanalyse een nadere impactanalyse uit te voeren voor bijvoorbeeld:
 - de liquiditeit, de financieringspositie en het voldoen aan bank-convenanten;
 - benodigde uitstel van investeringen of benodigde additionele investeringen;
 - de toekomstbestendigheid van de organisatiestructuur;
 - de keuzes, de plannen en de ambities onderliggend aan de meerjarenbegroting.

Uit onze gesprekken met uw organisatie, notities, financiële analyses van meer- en minderkosten, interne rapportages en bestuursrapportages blijkt dat vorenstaande prioriteit heeft en krijgt binnen GGD Flevoland. Uw organisatie heeft gedurende de verbijzonderde interne controle en externe controle van boekjaar 2020 en 2021 gedegen onderbouwingen van de meerkosten en minderopbrengsten opgesteld, waardoor de corona gerelateerde kosten en omzettering goed inzichtelijk zijn voor uw organisatie en goed controleerbaar voor ons. Het is van belang dat de analyses wederom opgesteld worden voor het huidige boekjaar en van dezelfde kwaliteit zijn, zodat inzichtelijk is wat de minderkosten zijn, doordat een aantal taken niet uitgevoerd (kunnen) worden. Voor de minderkosten heeft GGD Flevoland diverse uitgangspunten opgesteld om de omvang van deze posten tussentijds zo goed mogelijk te bepalen.

Naar verwachting zal de verantwoordingssystematiek richting het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport op dezelfde wijze gaan als voorgaand jaar. Een wijziging ten opzichte van voorgaand jaar is dat de minderopbrengsten over boekjaar 2022 niet meer gedeclareerd kunnen worden bij het ministerie.

3.2. Inzet GGD ten behoeve van Oekraïense vluchtelingen en asielzoekers

Na de corona-epidemie is het vervolgens de vluchtelingen crisis die het belang van goed werkende overheidsdiensten benadrukt en toont hoe belangrijk de rol en het werk van veiligheidsregio's, GGD'en en gemeenten zijn.

Het kabinet heeft de Nederlandse Veiligheidsregio's via het Veiligheidsberaad van 4 maart 2022 de opdracht gegeven om samen met gemeenten en GGD'en grootschalige (crisis)(nood)opvang van vluchtelingen uit Oekraïne, integraal te organiseren. De GGD is verantwoordelijk (al dan niet via samenwerkingspartners) voor de publieke gezondheid van deze groep. Concreet voor GGD Flevoland betekent dit met name het waarborgen van de hygiëne van de opvanglocaties, het uitvoeren van de taken met betrekking tot de jeugdgezondheidszorg en het bewaken voor mogelijke verspreiding van infectieziekten vanuit deze groep.

Deze nieuwe taken leiden in 2022 voor GGD Flevoland tot extra uitvoeringskosten. GGD Flevoland brengt voor 2022 in kaart op welke onderdelen extra kosten worden gemaakt. Afgesproken is dat gemeenten, GGD'en en Veiligheidsregio's onder voorwaarden gecompenseerd worden voor de gemaakte kosten. Gelet op het voorgaande is het van belang om in ieder geval:

- aanvullende kosten nauwkeurig te registreren en te monitoren. Dit geldt voor directe gevolgkosten en voor de indirecte gevolgkosten;
- de vergoedingen te bepalen en deze te verwerken in de jaarrekening 2022;
- rekening te houden met de verschillende declaratiestromen die gelden voor de inspanningen met betrekking tot deze groep en zorgen dat deze juist verwerkt worden ter voorbereiding aan de jaarrekening 2022;
- vast te stellen of er gebruik gemaakt is van aanbestedingen waarbij via de uitzonderingsbepaling 'dwingende spoed' afgezien is van Europese aanbesteding. Indien dit het geval is dan is het van belang de juiste toepassing hiervan juridisch te onderbouwen.

3.3. Rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2023

Op 27 september 2022 is de Wet versterking decentrale rekenkamers aangenomen door de Eerste Kamer. In deze wet is geregeld dat de rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur onderdeel wordt van de jaarrekening. De rechtmatigheidsverklaring moet vanaf de jaarrekening 2023 worden opgenomen in de jaarrekening van iedere gemeente en gemeenschappelijke regeling. Het dagelijks bestuur van GGD Flevoland is vanaf 2023 zelf verantwoordelijk voor het in de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid. Het betreft de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Boekjaar 2022 is derhalve het laatste jaar waarover gemeenten en gemeenschappelijke regelingen van de accountant een controleverklaring bij de jaarrekening ontvangen met zowel een getrouwheidsoordeel als een rechtmatigheidsoordeel.

Dit betekent dat GGD Flevoland met ingang van de jaarrekening 2023 alleen nog een controleverklaring bij de jaarrekening ontvangt met een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening.

De wetwijziging onderstreept de aanspreekbaarheid van het bestuur op rechtmatigheid. Daarnaast wil de overheid het gesprek over de rechtmatigheid verplaatsen richting het dagelijks en algemeen bestuur. Op die manier kan het algemeen bestuur haar controlerende rol beter invullen is de verwachting en is de accountant (weer) alleen verantwoordelijk voor de getrouwheidstoetsing.

In onze managementletter 2021 en in ons accountantsverslag 2021 hebben wij u uitgebreid geïnformeerd over de rechtmatigheidsverantwoording en de voortgang die GGD Flevoland hierin boekt.

Voor een goede voorbereiding op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is het volgende van belang:

- actualiseren van de controleverordening;
- actualiseren van het controleprotocol;
- bepalen van de verantwoordingsgrens en rapportagegrens rechtmatigheid. De verantwoordingsgrens mag maximaal 3% bedragen van de verantwoorde lasten inclusief reservemutaties;
- actualiseren van het normen- en toetsingskader;
- actualiseren van het intern controleplan.

Uw organisatie heeft nog niet het ambitieniveau vastgesteld voor de rechtmatigheidsverantwoording. Voor de rechtmatigheidsgrens kan worden aangesloten bij de getrouwheidsgrens van 1% op basis van de lasten, maar mag gekozen worden voor een grens van maximaal 3% van de totale lasten.

GGD Flevoland dient nog stappen te zetten om klaar te zijn voor de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Het is van belang dat deze opvolging tijdig plaatsvindt. Wij kijken hierin graag met u mee.

Wij herhalen onze toelichting over de Kadernota rechtmatigheid 2022 die de commissie BBV heeft gepubliceerd. In deze kadernota zijn stellige uitspraken (deze moeten gevolgd worden) en aanbevelingen (opvolging is aanbevolen) opgenomen. Een tweetal stellige uitspraken willen wij nogmaals onder uw aandacht brengen:

1. Voorwaarden die direct van invloed zijn op de verslaggeving c.q. het getrouwe beeld van de jaarrekening worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
2. Het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur leggen in de financiële verordening vast op welke wijze wordt omgegaan met begrotingsonrechtmatigheden. Hieruit moet blijken hoe afwijkingen geïnterpreteerd worden in het kader van het uitoefenen van het budgetrecht door het algemeen bestuur.

De eerste stellige uitspraak heeft als uitwerking dat rechtmatigheidsfouten die impact hebben op het getrouwe beeld van de jaarrekening, meegenomen worden in het accountantsoordeel en niet in de rechtmatigheidsverantwoording. Hierbij kan worden gedacht aan het niet naleven van voorwaarden met betrekking tot recht, hoogte, duur, termijnen, normbedragen, doelgroep en grondslag. Het niet naleven van deze voorwaarden heeft direct invloed op het getrouwe beeld van deze posten in de jaarrekening.

Voor deze voorwaarden blijft dan ook de materialiteit voor getrouwheid (1% van de lasten plus dotatie aan de reserves) van toepassing en niet de door het algemeen bestuur vastgestelde verantwoordingsgrens rechtmatigheid.

Ten aanzien van de tweede stellige uitspraak is door de commissie BBV toegelicht dat zodra het algemeen bestuur de verantwoording en de jaarstukken vaststelt, ook wordt ingestemd met alle begrotingsonrechtmatigheden. Voor deze werkwijze kan worden gekozen, waardoor geen aparte begrotingswijzigingen worden voorgelegd aan het algemeen bestuur. De algemene lijn is dat ook begrotingsonrechtmatigheden die binnen de beleidskaders van het algemeen bestuur passen, in de rechtmatigheidsverantwoording moeten worden opgenomen (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijk fouten of onduidelijkheden is overschreden), maar niet worden toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording).

Uitgangspunt is en blijft dat begrotingswijzigingen in het boekjaar zelf nog door het algemeen bestuur moeten worden vastgesteld. Indien een wijziging niet meer in het jaar zelf is vastgesteld zijn bestedingen afwijkend van het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Uitgangspunt is dus dat iedere afwijking van de begroting onrechtmatig is. Dat verandert derhalve niet.

Het is van belang dat het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur goede afspraken maken over de begrotingskaders en hoe om te gaan met begrotingswijzigingen, mede door de komst van de rechtmatigheidsverantwoording met ingang van boekjaar 2023.

4. Financieel beheer en risicomanagement

4.1. Resultaatsontwikkeling en financieel toezicht

GGD Flevoland heeft door middel van een tussentijdse bestuursrapportage inzicht verstrekt in de realisatie ten opzichte van de begroting. Wij hebben kennis genomen van deze tussentijdse bestuursrapportage over de periode januari tot en met augustus 2022, gericht aan het algemeen bestuur. Uit deze cijfers blijkt een geprognostiseerd resultaat van circa € 36.000 negatief ten opzichte van een begroot resultaat van € 200.000 positief over geheel 2022.

Aanvullend hebben wij, in lijn met voorgaand jaar, de volgende observaties:

1. De bestuursrapportage bevat geen beleidsmatige rapportage waarin per ambitie en per doel de beoogde effecten en de voorgenomen acties/plannen worden benoemd. In de huidige vorm wordt er enkel door middel van een stoplichtenrapportage de status voor financiën en productie weergegeven. Hiermee is de rapportage hoofdzakelijk kwantitatief ingericht en beperkt kwalitatief. Daarnaast maakt GGD Flevoland in haar bestuursrapportage beperkt gebruik van zogeheten 'KPI's' (kritieke prestatie-indicatoren) om de prestaties van GGD Flevoland als geheel te analyseren.
2. De rapportage bevat enkel een beknopte toelichting voor de afwijkingen ten opzichte van de begrote kosten. Wij adviseren deze financiële analyse ook toe te passen per afdeling voor de opbrengsten. Daarnaast vindt in de bestuursrapportage geen extrapolatie plaats over de resterende maanden van het boekjaar.

Wij merken op dat de bestuursrapportage ten opzichte van eerdere jaren er erg verzorgd uit ziet en dat het stuk goed leesbaar is.

Wellicht ten overvloede merken wij op dat wij de bestuursrapportage hebben gebruikt om een indruk te krijgen van de financiële gang van zaken en de kwaliteit van de managementinformatie. Wij hebben de bestuursrapportage niet gecontroleerd.

4.2. Begroting en meerjarenraming

Wij hebben kennis genomen van de begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026. In deze meerjarenbegroting zijn overschotten zichtbaar voor de jaren 2023 tot en met 2026. In de begroting is toegelicht dat de begrotingsresultaten in de komende jaren voornamelijk gerealiseerd moeten worden door hogere gemeentelijke bijdragen en opbrengsten uit plustaken middels indexatie.

Voor de lasten is in de meerjarenbegroting geen rekening gehouden met verhoging als gevolg van indexatie. In de meerjarenraming wordt uitgegaan van een constant prijsniveau voor de jaren 2024, 2025 en 2026. Gezien de landelijke ontwikkelingen als het gaat om kostenstijgingen en (hoge) inflatie, bestaat het risico dat de indexeringssystematiek van GGD Flevoland pas met een jaar vertraging zorgt voor een hogere indexatie van de gemeentelijke bijdragen terwijl de lasten al fors stijgen in het huidige en voorliggende jaar. Mogelijk heeft dit gevolgen voor toekomstige begrotingsdekking.

4.3. Risicomanagement

GGD Flevoland besteedt in de begroting en de jaarrekening aandacht aan risicomanagement in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'.

In de begroting (2023) en de jaarrekening (2021) wordt op uniforme wijze inzicht gegeven in de onderkende risico's. Financiële risico's en kansen zijn vermeld en per risico is benoemd welke maatregel wordt getroffen. Dit is positief. De risicoparagraaf is door ons beoordeeld en het door ons in de voorgaande managementletter aangereikte ontwikkelpunt blijft van kracht:

- 🌀 Beschrijf het proces van totstandkoming van de risicoparagraaf. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt wat de basis is voor de vermelde risico's, de inschatting daarvan en beheersmaatregelen daarvoor. Het maakt tevens reproduceerbaarheid achteraf mogelijk.

In onze vorige rapportage hebben wij voorgesteld om de ontwikkelingen sinds de voorgaande rapportage toe te lichten, daarnaast adviseerden wij per risico de getroffen beheersmaatregelen te beschrijven. Beide adviezen zijn opgevolgd in de begroting 2023.

4.4. Frauderisicoanalyse

Fraudes komen in de praktijk voor bij grote en bij kleine organisaties. De publieke sector is de afgelopen jaren diverse malen opgeschrikt door fraudesignalen. Dit gegeven maakt het voor directeurs publieke gezondheid en besturen noodzakelijk om een toereikende frauderisicoanalyse op te stellen en periodiek te actualiseren. Het algemeen bestuur heeft de verantwoordelijkheid om toezicht te houden op de fraudebeheersing door de directie.

GGD Flevoland heeft in 2019 een frauderisicoanalyse opgesteld. Hiermee is invulling gegeven aan de verantwoordelijkheid van directie ten aanzien van de beheersing van frauderisico's en laat de directie aantoonbaar zien dat het belang van fraudebeheersing wordt onderkend en dat maatregelen worden getroffen ter voorkoming en detectie van fraude.

Gelet op de controlerende en toezichthoudende rol van het algemeen bestuur is het eveneens aan te bevelen om de frauderisicoanalyse periodiek te agenderen in het algemeen bestuur.

Voor het actualiseren en optimaliseren van de frauderisicoanalyse geven wij de volgende aandachtspunten mee die wij signaleren bij andere organisaties:

- 🌀 De frauderisicoanalyses van organisaties beperken zich vaak tot het aspect 'gelegenheid' van de fraudedriehoek en specifiek op het onderdeel hard controls. Om inzicht te krijgen in de 'soft controls' en ook in de onderdelen druk en rationalisatie van de fraudedriehoek is het van belang om ook de organisatiecultuur onderdeel van de analyse te maken. Hoe zorgt de organisatie voor een cultuur van openheid en integriteit waarbij eventuele misstanden bespreekbaar zijn en ook besproken worden?

- 🌀 De analyses worden veelal ingestoken op de kans van optreden en financiële impact voor risico's met economische gevolgen. Gezien de maatschappelijke rol van GGD Flevoland is het ook aan te bevelen om de maatschappelijke risico's te identificeren en verder uit te werken conform het kans maal impact model.
- 🌀 In de analyses wordt vaak geen onderscheid gemaakt tussen bruto risico's (de kans en impact voor het treffen van interne beheersingsmaatregelen) en netto risico's (het resterend risico na het treffen van de interne beheersmaatregelen). Voor dit restrisico is het van belang om overeenstemming te bereiken met het governance orgaan (algemeen bestuur) of de restrisico's acceptabel zijn of middels beheersmaatregelen verder afgedekt moeten worden.
- 🌀 Het periodiek testen van de onderkende beheersingsmaatregelen om vast te stellen dat deze maatregelen geïmplementeerd zijn en effectief werken.

Als volgende stap stellen wij voor om een fraude-stappenplan op te stellen met hierin de stappen die genomen moeten worden als een fraude zich onverhoopt toch voordoet binnen GGD Flevoland. Hoe borgt GGD Flevoland dat er bij vermoedens van fraude snel en adequaat onderzoek wordt verricht, data wordt veilig gesteld en, indien daadwerkelijk sprake is van fraude, de juiste acties worden ondernomen?

Een algemeen verbeterpunt is om naast de frauderisicoanalyse een overkoepelend misbruik en oneigenlijk gebruik beleid (M&O beleid) te ontwikkelen. M&O beleid gaat veelal verder dan de definitie van fraude door ook aandacht te besteden aan situaties waar de letter van de wet feitelijk wordt nageleefd, maar niet het doel van de wet. Hierbij is dan sprake van oneigenlijk gebruik. Het is van belang dat GGD Flevoland de risico's voor oneigenlijk gebruik identificeert en kwantificeert, zodat vastgesteld kan worden of passende beheersmaatregelen aanwezig zijn om dit risico af te kunnen dekken.

5. Administratieve processen

5.1. Verbijzonderde interne controle

GGD Flevoland verricht verbijzonderde interne controle (VIC) voor de belangrijkste financiële processen van GGD Flevoland. Deze verbijzonderde interne controle is voor uw organisatie van belang omdat de VIC inzicht geeft in de kwaliteit van de belangrijkste processen en de naleving van de rechtmatigheidseisen waaraan GGD Flevoland moet voldoen, voorafgaand aan onze controle. De verbijzonderde interne controle is per heden nog ingebed in de afdeling financiën en bedrijfsvoering (F&B), hierdoor kan niet nog gesproken worden van een formele verbijzonderde interne controle functie die organisatorisch onafhankelijk staat van de rest van de organisatie.

In het kader van de controle van de jaarrekening hebben wij de interne beheersing van processen gecontroleerd die van materieel belang zijn voor de jaarrekening van GGD Flevoland. De volgende processen hebben wij getoetst tijdens deze interim-controle:

- Inkoopkosten inclusief aanbesteding en betalingen
- Personele lasten
- Planning & control, waaronder de rapportages en memoriaalboekingen
- Opbrengsten

De nadruk van onze interim-controle voor deze processen ligt op de beoordeling van de door GGD Flevoland uitgevoerde VIC-werkzaamheden. Een deel van de VIC-werkzaamheden is in overleg met ons controleteam voorbereid door GGD Flevoland. Zo hebben wij afspraken gemaakt over de reikwijdte en kwaliteit van de verbijzonderde interne controles.

De verbijzonderde interne controlewerkzaamheden worden door GGD Flevoland goed uitgevoerd, op basis van duidelijke werkprogramma's. De kwaliteit van de uitgevoerde werkzaamheden voldoet. Echter, kan er nog niet gesproken worden over een volwaardige verbijzonderde interne controle functie. De detailbevindingen per proces hebben wij met uw organisatie besproken.

Wij rapporteren de belangrijkste bevindingen en/of aandachtspunten:

- Er is niet altijd een (zichtbare) risicoanalyse uitgevoerd en relevante risico's worden niet altijd (volledig) onderkend. Binnen de controlewerkzaamheden van de VIC wordt er wel gecontroleerd op de juiste risico's.
- De procesbeschrijvingen worden in de huidige situatie nog beheerd door de interne organisatie. Ten behoeve van de risicoanalyse en planning van de controlewerkzaamheden is het van belang dat de VIC deze procesbeschrijvingen eigen maakt en jaarlijks actualiseert en de implementatie aantoont middels lijncontroles. Hierin zijn wel stappen gemaakt in 2022.
- Bij nieuwe processen is het van belang dat de verbijzonderde controle zelf de interne beheersing in kaart brengt om de risico's te identificeren en aanknopingspunten te vinden om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om de risico's af te dekken.
- Door bovenstaande zijn hierdoor interne beheersmaatregelen waarop de verbijzonderde interne controle zou moeten toetsen niet bepaald en niet (zichtbaar) getoetst.
- Het wordt niet altijd zichtbaar gemaakt dat – bijvoorbeeld door een werkprogramma – alle geïdentificeerde risico's daadwerkelijk worden getoetst in de VIC.

- Het is niet altijd zichtbaar dat aan alle geldende relevante artikelen/bepalingen uit wet- en regelgeving zichtbaar een-op-een is vertaald naar de VIC en hierop wordt getoetst (geen toetsingskader rechtmatigheid opgesteld, zie hoofdstuk 5.3).

Het is van belang dat bovenstaande punten verwerkt worden richting de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Wij denken hierbij graag met uw mee.

5.2. Procesbeschrijvingen

GGD Flevoland heeft van de relevante financiële processen procesbeschrijvingen opgesteld waarbij de processtappen zijn uitgewerkt en de belangrijkste interne beheersingsmaatregelen zijn beschreven. Door middel van interviews met betrokken functionarissen hebben wij inzicht verkregen in de belangrijkste processen van GGD Flevoland en hebben wij de procesbeschrijvingen afgestemd met uw organisatie. Diverse documenten ter onderbouwing van de procesbeschrijving, zoals voorbeelddocumentatie, zijn ook aangeleverd en door ons verwerkt.

Wij hebben u in onze voorgaande rapportages in overweging gegeven om een aantal relevante onderwerpen te betrekken in de procesbeschrijvingen. Wij verwijzen naar onze eerdere rapportages voor een toelichting daarop.

Het is van belang dat de procesbeschrijvingen periodiek geactualiseerd worden en de implementatie aangetoond wordt middels lijncontroles. In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording die vanaf 2023 geldt, is het van belang dat de belangrijkste interne beheersingsmaatregelen worden betrokken in uw verbijzonderde interne controle.

5.3. Normen- en toetsingskader

Het normen- en toetsingskader dat wij bij onze interim-controle hebben beoordeeld, betreft het Controleprotocol en normenkader 2022. Dit is op 29 september 2022 vastgesteld door het bestuur. Het controleprotocol ziet toe op de huidige situatie, waarin de externe accountant een rechtmatigheidsoordeel vormt over de baten, de lasten en de balansmutaties zoals deze zijn verantwoord in de jaarrekening.

Wij adviseren u het Controleprotocol en normenkader tijdig aan te passen op de rechtmatigheidsverantwoording per 1 januari 2023. Van belang is dat deze wijzigingen tijdig met ons worden afgestemd vóór de start van de jaarrekeningcontrole 2023 en het vervolgens door uw bestuur worden vastgesteld.

Wij adviseren u ook om bij dit protocol een toetsingskader op te stellen en te bewaken dat het toetsingskader volledig is met alle relevante wet- en regelgeving waaraan GGD Flevoland moet voldoen in het kader van financiële rechtmatigheid. Wij adviseren u vervolgens om het toetsingskader te vertalen naar uw verbijzonderde interne controle.

Hiermee kan GGD Flevoland (zichtbaar) vaststellen dat aan alle relevante (financiële) bepalingen van de externe wet- en regelgeving uit het normenkader wordt voldaan, inclusief nieuwe wet- en regelgeving.

5.4 Aanbestedingen

GGD Flevoland is zelf verantwoordelijk voor het inkoop- en aanbestedingsproces. De verantwoordelijkheid voor het op een rechtmatige wijze verrichten van inkopen en aanbestedingen ligt bij de budgetverantwoordelijke.

EU-aanbesteding

Nederlandse GGD'en en ook GGD Flevoland werden eind 2021 en begin 2022 wederom opgelegd te ondersteunen bij de versnelde uitrol van de boostercampagne. Voorgaande jaren kon beroep worden gedaan op 'dwingende spoed' en wij hebben hier in onze eerdere rapportages over gerapporteerd. Het is van belang dat GGD Flevoland onderzoekt in hoeverre ook voor boekjaar 2022 gebruik gemaakt kan worden van 'dwingende spoed' en om dit (extern) te laten toetsen door een aanbestedingsjurist. Deze eventuele toetsing van de jurist zullen wij betrekken bij onze jaarrekeningcontrole om de rechtmatigheid van het beroep op 'dwingende spoed' vast te stellen. Voor de controle is het dan van belang dat uw organisatie in kaart brengt welke kosten en leveranciers onder de uitzonderingsregel 'dwingende spoed' worden opgenomen.

Aanbestedingen onder de EU-grens

U heeft aangegeven vooral prioriteit te geven aan de naleving van de EU-aanbestedingsregels, gezien het mogelijke rechtmatigheidseffect daarvan. De naleving van de EU-aanbestedingsregels wordt integraal door GGD Flevoland getoetst door middel van de hiervoor genoemde spendanalyse. In deze analyse worden inkopen onder de EU-aanbestedingsgrens echter niet meegenomen. Deze inkopen vallen onder de nationale aanbestedingswet. Naleving van deze wetgeving moet wél worden getoetst, maar bevindingen hebben geen impact op het rechtmatigheidsoordeel van de accountant. Wij benadrukken het belang dat bij de verbijzonderde interne controle op de kosten ook wordt getoetst op naleving van de nationale aanbestedingswet.

De naleving van de nationale aanbestedingswetgeving dient getoetst te worden bij het uitvoeren van verbijzonderde interne controle op de kosten. Hoewel eventuele afwijkingen van nationale aanbestedingswetgeving geen impact hebben op het accountantsoordeel ten aanzien van rechtmatigheid, is naleving van deze wetgeving wél verplicht voor uw organisatie en moeten eventuele afwijkingen worden gerapporteerd in het accountantsverslag.

5.5. Inkopen (inclusief betalingsverkeer)

Voor het derde jaar op rij heeft de COVID-19 crisis een grote impact op de inkopen van Flevoland. Een groot deel van de lasten ziet toe op het inhuren van personeel voor het uitvoeren van testen, het vaccineren en het uitvoeren van bron- en contactonderzoek (hierna: BCO).

Het vaststellen van de rechtmatigheid en getrouwheid van de inkopen vraagt en krijgt de volle aandacht van GGD Flevoland en van de accountant. Wij controleren middels het uitvoeren van steekproeven of de in 2022 verantwoorde lasten getrouw en rechtmatig verantwoord zijn. Onder meer stellen u en wij vast of de factuur in lijn is met de (contract)afspraken en of de bij Flevoland in rekening gebracht prestatie daadwerkelijk is geleverd.

Op onderdelen lukt het GGD Flevoland nog niet om de prestatielevering van de lasten volledig te onderbouwen. Dit heeft tot gevolg dat (nog) niet alle benodigde informatie op basis waarvan GGD Flevoland de ontvangen nota's heeft gecontroleerd en goedgekeurd voor ons beschikbaar is.

Om voldoende controle-informatie te verkrijgen omtrent de geleverde prestaties adviseren wij GGD Flevoland een voor- en nacalculatie voor te bereiden van de tijdsbesteding. Hiermee kan de daadwerkelijke realisatie vergeleken worden met hetgeen op basis van de planning/voorcalkulatie gepland is en kon worden verwacht. In aansluiting met voorgaand jaar zullen de volgende stappen worden voorbereid door GGD Flevoland om de prestatielevering aan te tonen voor testen, vaccineren en BCO:

- 🌀 gefactureerde uren (A) met de (goedgekeurde) uren in Planbition/Dyflexis (B);
- 🌀 aansluiting realisatiemodule Planbition/Dyflexis (urenrealisatie) (B) met het rooster in Planbition/Dyflexis (C);
- 🌀 koppeling tussen het rooster in Planbition/Dyflexis (C) met de oorspronkelijke planning vanuit de coördinator (waarop het aantal straten en bijbehorende aantal medewerkers zichtbaar is) (D).

Met name dit laatste punt is nog niet altijd voor ons beschikbaar. Tussen uw en onze organisatie vindt er nauw overleg plaats op welke wijze GGD Flevoland deze voor- en nacalculatie ter onderbouwing van de prestatielevering kan inrichten. Uw organisatie geeft aan dat voor de onderdelen testen en BCO deze onderbouwing inmiddels compleet is. De beoordeling hiervan hebben wij nog niet volledig afgerond. Voor vaccineren lukt het uw organisatie nog niet om de prestatielevering volledig te onderbouwen. Wij zijn met uw organisatie in gesprek om de benodigde gegevens beschikbaar te krijgen. Indien deze informatie niet beschikbaar is, kan dit gevolgen hebben voor de strekking van de verklaring. Naar aanleiding van de gesprekken die zijn gevoerd, verwachten wij echter dat de informatie beschikbaar zal komen.

5.6. Opbrengsten

GGD Flevoland kent diverse opbrengstencategorieën. Een belangrijk deel hiervan bestaat uit bijdragen van de deelnemende gemeenten op basis van de vastgestelde begroting.

Naast deze bijdragen is sprake van (meerdere) aanvullende bijdragen door gemeenten op basis van individuele afspraken tussen de GGD en de gemeenten. Deze afspraken worden vastgelegd in een subsidieregister. Door GGD Flevoland wordt de financiële voortgang van deze subsidies ten opzichte van de begroting periodiek gemonitord en op basis hiervan als opbrengsten verantwoord in de financiële administratie.

In een aantal gevallen eisen gemeenten van GGD Flevoland achteraf financiële verantwoording over de rechtmatige besteding van verstrekte middelen via specifieke subsidieverantwoordingen, voorzien van een controleverklaring. Dit betreffen veelal jaarlijks terugkerende subsidies. Uw organisatie heeft voldoende ervaring met het opstellen en onderbouwen van deze subsidieverantwoordingen.

Naast gemeentelijke bijdragen ontvangt GGD Flevoland diverse rijksbijdragen, waaronder de ASG subsidie die via de gemeente Amsterdam ontvangen wordt en afgerekend moet worden. Daarnaast ontvangt GGD Flevoland bijdragen van andere gemeenschappelijke regelingen voor activiteiten die GGD Flevoland voor hen verricht.

Als laatste kent de GGD nog een diversiteit aan opbrengstencategorieën, zoals reizigersvaccinatie en andere overige opbrengsten.

Door uw organisatie wordt een controle op juistheid van de verantwoorde opbrengsten uitgevoerd. Wij adviseren om de volledigheidscodes te betrekken binnen de jaarlijkse verbijzonderde interne controlewerkzaamheden. Hierbij moet worden gedacht aan:

- het instellen van een contractenadministratie met een zichtbare koppeling naar de financiële administratie.

Hiermee kan de verbijzonderde interne controle afwijkingen analyseren in de financiële administratie ten opzichte van de contractregistratie met als doel om de juistheid en volledigheid van deze opbrengsten vast te stellen.

- aansluiting van gerealiseerde opbrengsten in de financiële administratie met primaire registraties zoals vaccinatieregisters;
- controle op de volledigheid van opbrengsten vaccinatie aan de hand van ingekochte vaccins en de voorraadregistratie.

De diverse opbrengstenprocessen hebben wij aan de hand van de procesbeschrijvingen en door ons gevoerde interviews in beeld gebracht. De onderbouwingen van deze procesbeschrijvingen is opgeleverd in de vorm van lijncontroles.

5.7. Fiscaliteiten

GGD Flevoland heeft voor de eerdere jaren onderzocht of Vpb-plichtige activiteiten worden verricht. Uit de inventarisatie is gebleken dat GGD Flevoland geen Vpb-plichtige activiteiten verricht. De Belastingdienst heeft het ontbreken van de vennootschapsbelastingplicht voor GGD Flevoland bevestigd voor het jaar 2019 en verder het verzoek gesteld om jaarlijks eenzelfde analyse op te stellen om aan te tonen dat de aangifteplicht ontbreekt bij GGD Flevoland. Vanaf 2022 maakt GGD Flevoland gebruik van een externe partij voor fiscale advisering. Het is van belang dat de uitkomsten van de fiscale 0-meting beschikbaar worden gesteld inclusief de inschatting van de eventuele gevolgen voor de jaarrekening 2022.

6. ICT-management en informatiebeveiliging

6.1. Algemeen

Baseline Informatiebeveiliging Overheid

De Baseline informatiebeveiliging Overheid (BIO) is het basisnormenkader voor informatiebeveiliging binnen alle overheidslagen (Rijk, gemeenten, provincies, waterschappen en veiligheidsregio's). Ook gemeenschappelijke regelingen dienen daarom te werken volgens de normen zoals beschreven in de BIO. Het management van GGD Flevoland moet vooraf bepalen of de informatie in de processen adequaat beveiligd zijn. Hierbij moet de GGD zich richten op integriteit, vertrouwelijkheid en beschikbaarheid.

IT Inrichting en -beheersing

GGD Flevoland voert het beheer van de IT-infrastructuur zelfstandig uit. Dit omvat het beheer van de werkomgeving, kantoorautomatisering, business intelligence, applicatiebeheer, functioneel beheer en systeembeheer in zo breed mogelijke zin.

Wij hebben getracht kennis te nemen van de IT-beheersingsmaatregelen voor zover die relevant zijn in het kader van onze controleopdracht voor de jaarstukken. Daarbij hebben wij ons een beeld willen vormen van:

- de ontwikkelingen binnen uw organisatie op het gebied van IT en de (bestuurlijke) aandacht voor IT als belangrijke pijler van de bedrijfsvoering;
- de kwaliteit van de IT-beheersingsmaatregelen en de documentatie daarvan.

In de volgende paragraaf wordt nader ingegaan op de IT-ontwikkelingen binnen uw organisatie en de wijze waarop dat de kwaliteit van de IT-beheersingsmaatregelen aangetoond en gedocumenteerd zal worden.

6.2. Inzicht in het ICT-landschap en beheersingsmaatregelen

Om inzicht te krijgen in het ICT-landschap van GGD Flevoland hebben wij informatie opgevraagd over:

- het netwerk, de besturingssystemen en dataverbindingen en de beveiligingsmaatregelen voor inbreuk vanuit en van buiten de organisatie;
- de in gebruik zijnde hardware en de daarbij behorende fysieke en logische (toegangs-)beveiliging;
- de positionering en inrichting van de ICT-organisatie, het systeembeheer en de procedures voor het implementeren van systeemwijzigingen (change-management);
- back-upprocedures en uitwijkmogelijkheden;
- de belangrijkste applicaties, gegevensopslag en -uitwisseling, het applicatiebeheer en de logische toegangsbeveiliging.

Deze informatie vormt een belangrijke basis voor het inzicht in de opzet van het ICT-management en het onderkennen van eventuele risico's voor de betrouwbaarheid, continuïteit en beveiliging van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Wij hebben gedurende de interim-controle nog geen inzicht kunnen verkrijgen in de wijzigingen in het applicatie-landschap binnen de organisatie en in hoeverre de 'General IT-controls' zoals beveiliging en back-up en recovery worden afgedicht door GGD Flevoland of de leverancier van de applicatie. Voorgaand jaar hebben wij vastgesteld dat voor de belangrijkste applicaties van GGD Flevoland een overeenkomst aanwezig is met de leveranciers ten aanzien van deze 'General IT-controls'. Het van belang dat de opgevraagde documentatie ten aanzien van de automatiseringsomgeving voor de start jaarrekeningcontrole verzameld en aangeleverd wordt.

GGD Flevoland streeft er naar om NEN7510 klaar te zijn in het voorjaar van 2023. Wij hebben met u afgesproken dat wij de ontwikkelingen hierin betrekken bij de controle van de jaarrekening 2022. Eventuele bijzonderheden ten aanzien van de (relevante) automatiseringsomgeving rapporteren wij in ons accountantsverslag.

7. Vooruitblik externe verantwoording 2022

U streeft ernaar de jaarstukken medio maart 2023 aan te bieden voor controle met als doel de jaarstukken 14 april 2023 definitief gereed te hebben voorzien van een controleverklaring. Van belang is dat er bij de start van de jaarrekeningcontrole een complete set van jaarstukken met onderliggend jaarrekeningdossier aanwezig is. Aan de organisatie is een lijst van op te leveren stukken verstrekt ten behoeve van het opsteldossier.

Daarnaast staat er nog een aantal vragen uit bij uw organisatie. Wij hebben afgesproken dat de nog openstaande vragen bij de start van de jaarrekeningcontrole voor ons beschikbaar zullen zijn.

8. Slot

Wij vertrouwen erop u met deze managementletter een goed beeld te hebben gegeven van onze bevindingen en aanbevelingen bij de controle van de belangrijkste interne beheersingsmaatregelen. Wij adviseren om de in dit verslag opgenomen bevindingen en aanbevelingen te evalueren en op te nemen in een actieplan. Desgewenst kunnen de verantwoordelijke functionarissen altijd contact met ons opnemen om nader van gedachten te wisselen. Wij zijn uiteraard graag bereid om een en ander nader toe te lichten.